

Rozbor literárního díla

1) Bibliografické údaje

Název knihy: Mor

Originální název: La Peste, 1947

Autor: Albert Camus

Vydáno: 1972

Vydavatel: Gallimard

Kolekce: Folio

Jazyk vydání: francouzština

Žánr: román

Vazba knihy: pevná

Počet stran: 368

ISBN: 2070360423

2) Téma

Příběh je stylizován do podoby zvláštní kroniky, která popisuje události postupujícího moru v ospalém a všedním městě Oran. Kronika čerpá z jiných zdrojů než jen z poznatků a zkušeností autora, čerpá také z deníků a myšlenek jiných postav, které se v příběhu objevují. Hlavním tématem knihy je vývoj nemoci jako takové od prvopočátku, kdy se lidé dříve naprosto normálního města začali potkávat s krysami, které záhy začaly masivně vymírat a nemoc se začala šířit i mezi lidmi. Vedlejším tématem je samozřejmě také boj s touto nemocí, neúnavná snaha a práce lékařů a v neposlední řadě pocity lidí odloučených a zlomených v nekončící karanténě, které naprosto dokonale dokreslily obraz tohoto románu a vdechly mu důvěryhodnost.

3) Motivická výstavba a rekurentní motivy

Motivická výstavba

Kniha je rozdělená na 5 kapitol, které se většinou zaměřují na příběh některé z postav a na konci kapitoly je zamyšlení nad tím, co se stalo. V románu můžeme vysledovat střídání detailů s celkovým pohledem na situaci.

Rekurentní motivy

V románu se můžeme setkat s motivem smrti, který se prolíná celým příběhem. Nejprve umírají krysy a poté i lidé. Motiv moru symbolizuje zlobu, nenávist a pýchu. Dalším motivem je naděje, kterou v sobě nosí občané po celou dobu moru, symbol světla na konci tunelu a také toho, že vše musí jednou skončit. Jako motiv můžeme použít i fašismus, který se alegoricky odráží v zobrazení moru. Důležitý motiv je i lidské chování, lidská povaha, která se v průběhu plynoucího času mění. Za rekurentní motiv se dá v tomto románu považovat i víra, která tvoří jakýsi pomyslný protipól k racionalitě.

4) Čas

Celý příběh začíná 16. dubna roku 1940, přičemž na začátku díla jsou dny datovány přesně, ale poté se datování omezuje na pouhé měsíce a na konci už známe pouze roční období – změna v zápisu možná odkazuje na dlouhou dobu karantény. Příběh je vyprávěn chronologicky. Ve vyprávění jednotlivých postav můžeme vysledovat analepse, konkrétně když vzpomínají na svou minulost (Grand, Tarrou).

5) Prostor

Děj se celou dobu odehrává v alžírském městě Oran. Na začátku románu nám dává vypravěč jasnou představu o tom, jak město vypadá a jak v něm žijí jeho obyvatelé. Kromě města jako takového se také v románu hovoří o nedalekém moři, kde hledají odpočinek Tarrou a doktor Rieux. Ve městě se setkáváme s prostředím nemocnic, kde jsou pak shromažďováni obyvatelé nakaženi morem. Celkový obraz města je spíše depresivní a pustý, to samé můžeme říct i o bytech, ve kterých postavy bydlí. Hotel, kavárny a divadlo nejprve působí neutrálně a klidně, ale všechno je později zastřeno morem, a tak se z těchto míst stávají místa plná úzkosti a strachu ze smrti.

6) Konfigurace postav

V románu vystupuje skromné množství postav, jejichž charakter je popsán většinou detailně a výstižně. Můžeme tedy říct, že většinu postav v románu považujeme za hlavní. U postav vedlejších není popis jejich povahy ani vzhledu nijak zvlášť rozvinut (Gonzales, Raoul).

Doktor Bernard Rieux – doktor působí jako postava zcela neutrální, léčí ostatní beze strachu z možné nákazy. Oplývá velkou dávkou morálky, kterou můžeme vysledovat v některých z jeho činů. Pracuje celé dny i noci navzdory velkému vyčerpání. V průběhu morové nákazy je účastníkem mnoha situací, které pozměnily jeho charakter, a to až do takové míry, že neprojeví smutek ani nad smrtí své ženy. Přemýšlí spíše racionálně a jeví se jako realista, který ovšem neztrácí naději.

Jean Tarrou – cizinec, který bydlí v hotelu a setkává se se španělskými tanečnickými. Poté se stává přítelem Rieux, Granda i Cottarda. Tarrou si po celou dobu vede zápisky, které jsou také obsahem oné kroniky. Hledá duševní klid, je pacifista, který si myslí, že zná život. Zajímá se o velmi nevšední věci, které s velkou pílí sleduje každý den a vede o nich konkrétní zápisky. Díky němu můžeme hlouběji poznat charakter další postavy v příběhu.

Cottard – na začátku příběhu chtěl spáchat sebevraždu oběšením, která se mu nakonec nevydařila. Dále se dozvídáme, že v minulosti spáchal trestný čin, ale díky moru se vyšetřování musí odložit, a tak můžeme říct, že ho mor v podstatě zachránil před vězením a stal se jediným občanem, kterému situace vyhovuje. Napříč kronikou je stále šířán obavami, že mor skončí. Cottard je velmi nestálý člověk, dalo by se snad říct labilní, který žil svůj dosavadní život jako introvert, ale v průběhu nákazy má sklony k tomu být extrovert a užívat si života. Když mor skončil, zbláznil se a začal po všech střílet.

Grand – je drobný úředníček, přítel doktora Rieux, který zachrání Cottarda před oběšením. Vede skromný, až asketický život. Jeho největším koníčkem, který sem nazývá jako vyčerpávající práci, je psát knihu. Kniha je velice zvláštní, protože se jedná pouze o jednu větu, kterou stále dokola upravuje. Vzpomíná také často na svou ženu. Grand se jeví jako člověk bez větších ambicí, který neprojevuje nějaké větší úsilí zlepšit svůj život (typ zbytečného člověka), i když by se mohl dovolat práva na zlepšení pozice a také platu. Je jedním z mála lidí zasažených morem, kteří se zázračně uzdravili.

Raymond Rambert – novinář, který po uzavření hranic města hledá jakoukoliv možnost úniku, aby se mohl setkat se svojí milou v Paříži. Nejdříve chce útěk provést legální cestou, pak je ovšem nucen obrátit se na pašeráky. V této situaci

se setkává se zvláštními lidmi většinou španělského původu. Když už se blíží den útěku, Rambert vidí, jak se usilovně všichni snaží a pracují do posledního dechu na tom, aby se situace ve městě zlepšila. Po delší úvaze ho tento obraz lidské naděje přemluví, aby zůstal a pomáhá doktoru Rieuxovi.

Páter Paneloux – přísný jezuita, který v době moru pořádá kontroverzní kázání. Když mor vypukne, tvrdí, že si to lidé ve městě zasloužili a konečně poznají pravou sílu metli lidstva, která běsní nad vyděšeným městem. Další kázání bylo ovlivněno smrtí malého dítěte, které on sám viděl umírat na mor. Jeho názor byl velice přísný, protože tvrdil, že i smrt nevinného dítěte je součástí upevňování naší víry a je to správné, protože si to takto Bůh přeje. Toto kázání bylo na popud diskuse mezi páterem a doktorem Rieuxem, který nesdílel Panelouxovy myšlenky. Nakonec sám páter podlehl plicnímu moru.

7) Vypravěč

Příběh je vyprávěn **er-formou**, a tak nám zůstává autor kroniky utajen až do konce, protože o sobě vždy psal ve 3. osobě jednotného čísla, a tudíž se zdálo, že není ani jednou z postav, které v jeho kronice vystupují.

Jean Pouillon rozlišil 3 typy „vidění“ – vision, přičemž bych tedy příběh zařadila do typu „vision avec“: narrateur = personnage.

Gérard Genette zase rozlišuje tři typy fokalizace, kde v tomto případě jde o **fokalizaci interní**, protože vypravěč má stejné informace jako postava vyprávění.

Dále vzal také v úvahu otázku „kdo mluví“. Pozice vypravěče může být rozlišena podle úrovně: (niveau; extra-, intra-) a vztahu k vyprávěnému světu (relation; hétéro-, homo-), v tomto případě by se mohlo jednat o typ **intradiegetický-homodiegetický**, vypravěč druhého stupně, který hraje hlavní roli v příběhu, který vypravuje. Ale vzhledem k tomu, že vypravěč tuto kroniku sám napsal, může se jednat i o zvláštní kombinaci extradiegeze a intradiegeze ve spojení s heterodiegezí.

Vypravěč nám na začátku udělá úvod do své kroniky, přičemž se vyjadřuje v přítomném čase. Když ale přejde k samotnému vyprávění, tedy obsahu kroniky, přechází do časů minulých. Nejčastěji se vyskytuje jednoduchý čas minulý, plusquamperfektum a imperfektum.

